

պատմածքները, քարգմանութիւններ (Գեօքէից, Բայրընից, Հայնէից, Բէրանժէից, Քոնիովից, ինչպէս եւ ծանօ-

քագրութիւններ, բառարաններ, ժամանակակից մամուլի կարծիքները եւ գնահատականները Դոդոնիսեանի մասին:

ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՅ ԿԵԴՐ. ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ

Ռումանահայ կեդր. Մատենադարանը՝ հիմնած տասնեակ մը տարի առաջ Պուքրէշի մէջ՝ այս պահուս իր տեսակին մէջ ամենէն պատկառելի Հայ հիմնարկութիւնն է բովանդակ Պալեաններու մէջ, եւ իր պարունակութեամբը ու այցելուներու վրա ձգած տպաւորութեամբը պատիւ կը բերէ հայ անունին: Թափած ջանքերու շնորհիւ ոչ միայն կարելի եղած է ցարդ համախմբել հոն ստաւար քիւ մը արժէքաւոր եւ յանախ հազագիւտ գիրքերու եւ պարբերականներու, այլ եւ պատմական ու գեղարեստական արժէք ունեցող բազմաքիւ առարկաներ, — նկարներ, ձեռագիրներ, վաւերագրեր, դրամներ, փորագրութիւններ, բանածոներ եւ այլն, — որոնք Մատենադարանին տեսակ մը հայկական քանգարանի բնոյթը կու տան:

Զեռնարկած ըլլալով յառաջիկայ աշունէն մեր գարի մը տալ մատենադարանին ոչ միայն զայն հանրութեան բանալով իրքեւ ընթերցալայր, այլ եւ առաջ ու ազդիւր հայրայրերով հայ եւ օտար ուսումնասիրողներու ու մահւ հայ արեստի մտոյներ ի ցոյց դնելով այցելուներու՝ վարչութիւնը անհրաժեշտ կը զգայ հրապարակային կոչ ուղղել հայ հասարակութեան՝ ամօր աջակցու-

քիւնը խնդրելով Մատենադարանի հոսիսցման համար:

Ռումանիոյ եւ արտասահմանի հայ ժողովուրդին դիմելով՝ Մատենադարանի վարչութիւնը ջերմապէս կը խնդրէ իրեն տրամադրել ամէն գիրք եւ առարկայ, որ կրնայ որ եւ է շահեկանութիւններ կայացնել իր գրական, գեղարեստական եւ պատմական արժէքին համար, մանաւանդ մերագոյն հայ գրականութեան եւ հայագիտութեան վերաբերեալ գիրքեր, որոնցմէ զգալի կերպով զուրկ է մնացած Մատենադարանը ցարդ:

Մեծ շնորհակալութեամբ պիտի ընդունի մահւ ինչ որ կրնայ շահագրգռութիւն արթնցնել օտար այցելուներու մէջ, ինչպէս հայկական դրամ, դրոշմագրութիւն, ասեղնագործութիւն, մետաղեայ փորագրութիւն, մանրանդրար, լուսանկար եւ այլն, որոնք մըշտական կերպով ի ցոյց պիտի դրին յատկապէս պատրաստած ապակեղարաններու մէջ:

Առաջումները կը խնդրի ընել Մատենադարանի վարչութեան ատենապետին անունով:—

Kevork Hagi Artin,

Str. Oituz, N° 3,

Bucarest (Roumanie)

ԵՐԿՈՒ ՄԵԾԱՐԺԷՔ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երկրագնդի տարբեր կողմերից երկու մեծարժէք գրքեր հասան վերջերս: Մէկը հնդկահայ վաստակաւոր բանասէր Մեսրոպ Բ. Սէրի «Հայերը Հնդկաստան»

նում» — «Armenians in India» հատորն է՝ լոյս տեսած կալկաթայում, միւսը՝ ամերիկահայ երիտասարդ մտաւորական Ա. Սարգսեանի աշխատութիւն

է հայկական հարցի մասին՝ «History of the Armenian Question to 1875», տպւած իլինոյիսի համալսարանի հոգա-ծութեամբ, Ուրբանա քաղաքում: Եր - կուսն էլ անգլիերէն լեզուով:

Մ. Յ. Սէքի գործը 629 էջոց ման-րակրկիտ ուսումնասիրութիւն է հնդկա-հայոց մասին՝ հարուստ բազմակողմա-նի նոր ու հետաքրքրական նիւթերով: Գիրքը բաղկացած է յառաջարանից, 47 գլխից եւ մի յաւելածից: Յառաջարա-նում կան տեղեկութիւններ գործի բը-նոյթի մասին, ապա գլուխ առ գլուխ տրւած է Ազքայի, Կալիօրի, Ֆարթ-փուր Սիբի, Դէլիի, Լահորի, Քարու-լի, Սուտաթի, Բոմբէյի, Չինսուրահի, Չանդեռնագորի, Սայիդաբադի, Մոնղի-րի, Կալկաթայի, Լուիսնովի, Դակկայի, Մադրասի հայոց պատմութիւնը: Առան-ձին գլուխներ յատկացւած են երեւելի հնդկահայ դէմքերի՝ յայտնի պետական գործիչներ Միրզա Զուլ - Քէրնէյնը եւ Մարկոս Էրիզադը, կամ նշանաւոր դի-ւանագէտներ Խոջա Իսրայէլ Շահադը, Մարգար Աւագ Շինէնցը եւ Խոջա Պետ-րոս Արութիւնը, ակամաւոր զինուորա-կաններ Գուրգէն Խանը եւ զնդապետ

Յակովբ Պետրոսը, կամ, վերջապէս, Միրզա Զուլ - Քէրնէյն ու Սարմադ Բա-նաստեղծները եւ այլն: Յաւելածի մէջ առաջ են բերւած Զենոպ Գլակի տեղե-կութիւնները Հնդկաստանի մասին: Մենք դեռ առիթ կունենանք խօսելու Մ. Յ. Սէքի այս շահեկան գործի մասին:

Ա. Սարգսեանի աշխատութիւնը բաղ-կացած է մի ներածութիւնից, եօթը գը-լուխներից եւ օգտագործւած աղբիւրնե-րի ընդարձակ ցանկից: Ներկայացւած են հայկական հարցին ծնունդ տուող պատճառները, հայկական հարցի ծա-գումն ու զարգացումը, Բերլինի վեհա-ժողովի հանգամանքներն ու գաղտնի դիւանագիտութեան դերը եւ բարեկրո-գումների ծրագրերն ու փորձերը մին-չեւ 1885 թ.: Այս բնականը մի սահմա-նագիծ է որ բաժանում է հայկական հարցի գուտ դիւանագիտական շրջանը յեղափոխական շրջանից: Ա. Սարգսեա-նը օգտագործել է հայերէն եւ օտար լե-զուներով գոյութիւն ունեցող բազմա-թիւ, երեք հարիւրից աւելի հրատարա-կութիւններ: Այս գործի մասին էլ պի-տի խօսի «Վէմ»-ում աւելի համգա-մանօրէն:

ՏԱՐԵԳԻՐՔ ՔՂԻԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հիւս. Ամերիկայի Տիտոյիտ քաղա-քում է լոյս տեսել այս տարեգիրքը - մի նոր մշակութային վայր, ուր հայ տպարան է կիւմնւած: 190 էջոց հատո-րում տրւած են տեղեկութիւններ Քղիի շրջանի անցեալ կեանքի զանազան կող-մերի մասին - տեղագրութիւն, ազգա-գրութիւն, տնտեսութիւն, բանահիւսու-

թիւն, մշակոյթ, դէպքեր, դէմքեր, ինքնապաշտպանութեան կռիւներ, բարք ու կենցաղ - մի խօսքով Քղին ու Բդե-ցին իր անցեալով: Հատորում կան նը-կարներ, քարտէս եւ ձայնագրւած եր-գեր: Իբր փորձ՝ հետաքրքրական եւ շը-նարհաւորելի գործ է:

